

edilir.

Kartof bitkiləri vegetasiya ərzində qida maddələrdən qeyri-bərabər istifadə edirlər. Onlar birinci ildə nisbətən az qida maddələri tələb edir. Böyüdükcə bu tələbat artır və yerüstü kütlənin ən böyük artımı və çiçəkləmə fazasında maksimum qidalanma tələb olunur.

Hər 10 t kartof məhsulunun əmələ gəlməsi üçün kartof torpaqdan 50 kq -N-, 20 kq -P₂O₅-, 90 kq -K₂O-, 40 kq -CaO-, 20 kq -MgO- çıxarır.

Beləliklə, kartof torpaqdan ən çox kalium (90 kq), sonra azot (50 kq), kalsium (40 kq) çıxarır.

Planlaşdırılan məhsul alınmasını təmin etməkdən ötrü mineral gübrələrin veriləcək əsas dozaları hesablananda bu məlumatlar nəzərə alınmalıdır.

Vegetasiya dövründə 1-2 kökdənkənar əlavə yemləndirmə aparmaq məsləhət görülür. Bu yarpaqlamanın artırılmasına, vegetasiya kütləsinin, fotosintezin intensivliyinin və yumruların gələcək məhsulunun yüksəldilməsinə kömək edir. Kökdənkənar əlavə yemləmə torpaqdan qida maddələrinin istifadəsinin artırılmasına kömək edir, bitkilərin temperaturun aşağı düşməsinə, yaxud artmasına, rütübətin çoxluğuna, yaxud çatışmamasına, işıq enerjisinin çatışmamasına davamlılığını da artırır. Bundan başqa, kökdənkənar əlavə yemləmə mikroelementlərin çatışmazlığını kompensasiya

etməklə tam qiymətli kök sisteminin formalaşmasına və yumruəmələgətirmə proseslərini güclənməsinə kömək edir.

Sortdan asılı olaraq, yumruların sayı 2-3 ədəd artır. Nişastanın miqdarı 0,8-1,2 % çoxalır, toplanan nitratların miqdarı azalır (34-39 mq/kq).

Kökdənkənar əlavə yemləmədən ötrü Kristalon, Akvarin, Kemiri preparatlarından istifadə edilməsi məsləhətdir.

Mikayıl Xubalıyev,
özal məsləhətçi

İkinci Kənd Təsərrüfatının İnkişafı və Kreditleşdirilməsi Layihəsi

“Masallı Regional
Məsləhət Mərkəzinin fəaliyyəti”

Layihə
Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı
Nazirliyi Yanında Kənd Təsərrüfatı
Kreditləri üzrə Dövlət Agentliyi
tərəfindən maliyyələşdirilir.

İcraçı: Aqro-Məsləhət Qeyri Hökumət Təşkilatı

Ünvan: Bakı, C.Cabbarlı 40.
Tel/faks 498188, 5967018.

“Köser” mətbəəsində çap olunmuşdur. Sayı 5000.

Kartofun kökdənkənar qidalandırılması məhsuldarlığı artırır

Bakı-2010

Kartof bitkisi kompleks makro- və mikrogübrələrlə əlavə yemləndirmələrə yüksək dərəcədə həssasdır. Bu onun bioloji xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır: maksimum inkişaf dövründə kartof bitkilərinin kök sisteminin ümumi kütləsi yerüstü kütləsinin yalnız 5-8%-ni təşkil edir. Yüksək məhsul əldə edilməsi və onların keyfiyyətli olması üçün kartof bitkisi bütün vegetasiya dövrü ərzində qida maddələri ilə təmin olunmalıdır. Onlar vaxtında, lazım olan miqdarda və mənimsənilən formada verilməlidirlər.

Məlumdur ki, kartofun becərilməsində ən əlverişli qida rejimi üzvi və mineral gübrələrin optimal dozalarının verilməsi ilə təmin olunur. Müəyyən olunmuşdur ki, kartof azotun, fosforun və kaliumun təxminən 70%-ni vegetasiyanın birinci yarısında istifadə edir.

Vegetasiyanın ikinci yarısında qida elementlərinə tələbat minerallaşma hesabına üzvi gübrələrlə təmin olunur. Lakin üzvi gübrələrdən qida maddələrinin alınması mümkünü 35%-dən (kartof basdırılardan qabaq üzvi gübrə verilməsində) 50-70%-ə qədər (payızdan, yaxud sələf bitki altına üzvi gübrələrin verilməsində) tərəddüd edir. Bir qayda olaraq, kartof kolunun fəal böyüdüyü dövrdə və yumruların əmələ gəldiyi dövrdə qida maddələrinin çatışmazlığı hiss olunur. Çünki onun zəif inkişafli kök sistemi qida maddələrinə tələbatı təmin edə bilmir. Bu

dövrəldə və kartof bitkisinin böyümə və inkişafı dövrlərində qida elementlərinin çatışmaması yüksək məhsul əldə edilməsinə imkan verir. Kompleks makro- və mikroelementlərdən istifadə kartof yumrularının məhsuldarlığını məqsədyönlü sürətdə hər hektardan 350-500 sentner səviyyəsində formalaşdırmağa imkan yaradır. **Kartof bitkiləri, böyük yarpaq səthinə malik olmaqla yarpaqlara verilən qida maddələrini yaxşı mənimsəmə qabiliyyətinə malikdir. Ona görə də, bu bitkinin kökdənkənar kompleks gübrələrlə əlavə yemləndirilməsi xüsusilə böyük əhəmiyyətə malikdir və kartofçuluğun inkişaf etdiyi ölkələrdə geniş tətbiq olunur.**

Kartof bitkisi azot tələbatının 75%-ni, fosfor və kaliuma tələbatlarının 66-70%-ni, manqanın 50%-ni və mikroelementlərin çox hissəsini çiçəklənməyə qədər istifadə edir. Kartofun tezyetişən sortları qönçələmə və çiçəkləmə fazasında, orta və gec yetişən sortları isə vegetativ orqanların intensiv böyüməsi və yumruların əmələ gəlməsi fazasında biogen elementlərdən istifadə edir.

Dəmyə şəraitlərində kartofun yetişdirilməsi zamanı kompleks biogen elementlərdən, o cümlədən mikroelementlərdən bor, maqnezium və sinkdən kökdənkənar əlavə yemləndirmədə istifadə olunmalıdır.

Kartofun əmtəəlik keyfiyyətləri yalnız

məhsuldarlıqla deyil, həm də çoxalma və əmtəəlik əmsalı ilə müəyyən edilir. Çoxalma əmsalı sortun yüksək yaxud aşağı özünü istehsal etməsinin potensial qabiliyyətini göstərir. 7-dən 10-a qədər yüksək çoxalma qabiliyyəti hesab olunur.

Gecyetişən və orta sortlar daha yüksək əmsalla fərqlənir. Bu fakt vegetasiya dövrünün uzunluğu və yumruların tədricən böyüməsi ilə izah olunur. Əmtəəlik səviyyəsi yuvada iri və orta yumruların olması ilə müəyyən edilir. Tezyetişən və ortayetişən sortlar ən böyük (81-82%), gecyetişən sortlar isə ən az (72-75%) əmtəəlik qabiliyyəti ilə seçilir.

Kartofun texnoloji xassəsi yumrularda toplanan nişastanın miqdarına görə təyin edilir.

Gecyetişən sortlarda nişasta daha çox toplanır. Quru və isti hava nəm və sərin havaya nisbətən nişastanın daha tez toplanmasına kömək edir. Yumru böyüdükcə, inkişaf etdikcə və yetişdikcə onda nişastanın miqdarı da artaraq 18-21%-ə çatır. Hektardan nişasta çıxımı kartofun məhsuldarlığından asılıdır. İri dənəvər dənli nişasta daha qiymətlidir, onun maksimum çıxımı bir hektardan 4,7-4,9 tondur.

Lakin yumrular nitratlar və nitrit azotu da toplayır.

- ərzaq kartofundan ötrü 80 mq/kq
- yemlik kartofdan ötrü 300 mq/kq hesab